

власні права й на її боці виступатимуть юридично грамотні особи, а громадянин у цій ситуації загалом залишається без правової підтримки. В сучасній системі права України доцільно зберегти особливий статус посади нотаріуса та специфічне місце нотаріального процесу, коли вчинення основних нотаріальних проваджень не входить до повноважень ні адміністративних, ні судових органів.

Використані джерела

1. *Цивільний кодекс України: станом на 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 15. – ст. 99.*
2. *Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – ст. 383.*
3. *Бардин Л.Н. Судопроизводство по жалобам на нотариальные действия или на отказ в их совершении : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л.Н. Бардин; Моск. гос. ун-т. – М., 1981. – 19 с.*
4. *Баранкова В.В. Нотариальная деятельность как правовая форма / В.В. Баранкова // Проблемы законности. – 1996. – № 3. – С. 190.*
5. *Вершинин А.П. Способы защиты гражданских прав в суде / А.П. Вершинин. – СПб.: Издательство Санкт-Петербургского университета, 1997. – С. 20–21.*
6. *Калиниченко Т. Конституционные основы деятельности нотариата / Т. Калиниченко // Российская юстиция. – 2001. – № 7. – С. 37–38.*
7. *Косарева И.А. Нотариальные действия как юридические факты в гражданском праве / И.А. Косарева. – Хабаровск: Хабаровская государственная академия экономики и права, 2001. – С. 25.*
8. *Лесницкая Л.Ф. Исполнительная надпись нотариуса // Комментарий судебной практики. – Вып. 6. – М.: Юрид. лит., 2000. – С. 138.*
9. *Полтавская Н. Нотариат : [курс лекций] / Н. Полтавская, В. Кузнецов. – М. : Ин-т междунар. права и экономики им. А.С. Грибоедова, 1999. – 176 с.*
10. *Пиголкин А.С. Общая теория права / Под ред. А.С. Пиголкина. – М.: Манускрипт, 1993. – С. 287.*
11. *Радзівєвська Л.К. Нотаріат в Україні / Л.К. Радзівєвська, С.Г. Пасічник. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 525 с.*
12. *Решетникова И.В. Гражданское право и гражданский процесс в современной России / И.В. Решетникова, В.В. Ярков. – М.: Норма, 1999. – 302 с.*
13. *Романовская О. Федерализм в управлении нотариатом / О. Романовская, Г. Романовский // Российская юстиция. – 2000. – № 3. – С. 33.*
14. *Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты / Д.М. Чечот. – Л.: Изд-во Ленинградского унта, 1968. – С. 53–60.*
15. *Фурса С.Я. Нотаріат в Україні. Теорія і практика : Навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. / С.Я. Фурса, Є.І. Фурса. – К.: А.С.К., 2001. – С. 8.*

Шестопап О.В.

ГІГІЄНИЧНЕ НОРМУВАННЯ ВІБРАЦІЙ ДЛЯ ПРИМІЩЕНЬ ШКОЛИ

Належні умови життєдіяльності вчителів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів – об'єктивний атрибут її ефективності. Людина, її життя та здоров'я є домінуючим пріоритетом нашої держави. Поряд з удосконаленням технологій, автоматизацією процесів, використанням робототехнічних комплексів і застосуванням інших напрямків, що полегшують працю, практично на кожному робочому місці існують негативні фактори, що створюють загрозу для здоров'я працюючої людини. Тому важливим фактором, особливо у приміщеннях де довгий час перебувають діти, є створення безпечних умов праці.

Оскільки еволюція людини й людського суспільства протікає у науково-технічному напрямку, а також приймаючи до уваги аксіому про потенційну небезпеку об'єктів, створюваних людиною, то проблема охорони праці в загальному і нормування вібрацій приміщень зокрема буде актуальною не тільки в даний час, але й у майбутньому.

Метою нашої роботи є вивчення та опис гігієнічного нормування вібрацій для шкільних приміщень.

Організація безпечних умов навчання школярів та праці вчителів має бути розпочата ще на етапі проектування та будівництва будівлі школи. Ділянки під забудову шкіл повинні розташовуватися в зонах населеного пункту з дотриманням санітарних норм щодо відстані від джерел викидів шкідливих речовин, шуму, вібрації, електромагнітних та іонізуючих випромінювань. Не допускається їх розміщення в санітарно-захисних зонах промислових підприємств та інших об'єктів, що є джерелами забруднення довкілля небезпечними факторами.

Серед інших факторів слід детальніше розглянути причини, гігієнічні характеристики та нормування вібрацій. Під вібрацією розуміють механічні коливання твердого тіла. Найпростішим видом таких коливань є гармонійні коливання, за яких відбувається почергове наростання та спадання в часі (за синусоїдальним законом) значень рухомої точки чи механічної системи. Людина може відчувати вібрацію у діапазоні частот від частки герца до 8000 Гц. Вібрація зі ще вищою частотою сприймається як теплове відчуття. При підвищенні частоти коливань до 16 Гц вібрація супроводжується появою шуму.

Гігієнічне нормування вібрацій забезпечує віробезпеку умов праці. Дія вібрації на організм людини визначається наступними характеристиками: інтенсивністю, спектральним складом, тривалістю впливу, напрямком дії.

Розрізняють гігієнічне та технічне нормування вібрації. Гігієнічне нормування регламентує санітарні умови праці з метою захисту людини від шкідливої дії вібрації. Технічне нормування має на меті знизити рівень шкідливої дії на організм людини та захистити машини, механізми, обладнання від вібраційного впливу, що може призвести до їх пошкодження.

Основними нормативними документами, що регламентують рівні вібрації, є ГОСТ 12.1.0.12-90 ССБТ "Вібраційна хвороба. Загальні вимоги" і ДСН 3.3.6-039-99 та ін.

Гігієнічна оцінка вібрації, що діє на людину, здійснюється за допомогою таких методів:

- частотного (спектрального) аналізу її параметрів;
- інтегральної оцінки за спектром частот параметрів, що нормуються;
- дози вібрації.

Нормованими параметрами вібрації є середньоквадратичне значення віброшвидкості, її логарифмічний рівень або віброприскорення в октавних смугах частот (для загальної й локальної вібрації). Загальна вібрація нормується в октавних смугах з середньгеометричними частотами $f_{cr} = 1; 2; 4; 8; 16; 31,5; 63$ Гц.

Локальна вібрація нормується в октавних смугах з середньгеометричними частотами $f_{cr} = 8; 16; 31,5; 63; 125; 250; 500; 1000$ Гц.

При використанні методу інтегрованої оцінки за спектром частот параметром, що нормується, є коректоване значення віброшвидкості чи віброприскорення (10, що вимірюється за допомогою спеціальних фільтрів або обчислюється за формулами, наведеними в ДСН 3.3.6.039-99.

При дії непостійної вібрації (крім імпульсної) параметром, що нормується, є вібраційне навантаження (доза вібрації, еквівалентний коректований рівень), одержане учнем чи вчителем за час перебування в шкільних приміщеннях, може бути зафіксоване спеціальним приладом, якщо такий наявний в школі.

За способом передавання на людину відрізняють загальну та локальну вібрації. Загальна вібрація передається через опорні поверхні на тіло людини, яка сидить або стоїть. Локальна вібрація передається через руки людини. Організм людини є особливо чутливим до вертикальних струсів, коли людина стоїть і коливання поширюються від ніг до голови.

Якщо гігієнічна оцінка вібрацій показала невідповідність нормам, варто вжити заходів захисту.

Оскільки організація сучасного навчального процесу не передбачає в шкільних приміщеннях вібраційного обладнання, та за відсутності інших зовнішніх вібраційних впливів (дотримана нормативна відстань від будівлі школи до виробництв чи підприємств, які є джерелом вібраційного впливу), зазвичай, вібраційний фон робочих місць учнів та вчителів відповідає встановленим нормам.

Використані джерела

1. Серіков Я.О. *Основи охорони праці : Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / Я.О. Серіков. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 227 с.*
2. Жидецький В.Ц. *Основи охорони праці [Електронний ресурс]: підручник для студ. вищ. навч. закладів – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/bzhd/>*

Корнієнко В.В.
(Полтава)

ПОНЯТТЯ ПРО РАДІОАКТИВНЕ ЗАБРУДНЕННЯ

Радіоактивне забруднення є основним фактором, на який припадає близько 10 % енергії ядерного вибуху. Під час ядерного вибуху утворюється велика кількість радіоактивних речовин, які, осідаючи з димової хмари на поверхню землі, забруднюють повітря, місцевість, воду, а також всі предмети, що знаходяться на ній, споруди, лісові насадження, сільськогосподарські культури, урожай, незахищених людей і тварин.

Джерелами радіоактивного забруднення є радіоактивні продукти ядерного заряду, частина ядерного палива, яка не вступила в ланцюгову реакцію, і штучні радіоактивні ізотопи.

Радіоактивні речовини, які випадають зі хмари ядерного вибуху на землю, утворюють радіоактивний слід. З рухом радіоактивної хмари і випаданням з неї радіоактивних речовин розмір забрудненої території поступово збільшується. Слід у плані має, як правило, форму еліпса, велику вісь якого називають віссю еліпса. Розміри сліду радіоактивної хмари залежать від характеру вибуху і швидкості вітру, який є середнім за швидкістю і напрямком для всіх шарів атмосфери від поверхні землі до верхньої межі радіоактивної хмари. Слід може мати сотні й навіть тисячі кілометрів у довжину і кілька десятків кілометрів у ширину. Так, після вибуху водневої бомби, проведеному США в 1954 р. у центральній частині Тихого океану забруднена територія мала форму еліпса, який простягнувся на 350 км за вітром і на 30 км проти вітру. Найбільша ширина смуги була майже 65 км. Загальна площа небезпечного забруднення досягла до 8 тис. км².

Під впливом різних напрямків і швидкостей вітру на різних висотах у межах висоти піднімання хмари вибуху слід може набувати й іншої форми ніж еліпс. Забрудненість місцевості радіоактивними речовинами характеризується рівнем радіації і дозою випромінювання до повного розпаду радіоактивних речовин.

Слід радіоактивної хмари радіоізотопів, які випали на землю, поділяється на чотири зони забруднення.

Зона А – помірного забруднення, доза радіації на зовнішній межі за час повного розпаду радіоактивних речовин 40 Р, на внутрішній межі 400 Р. Еталонний рівень радіації через годину після вибуху на зовнішній межі зони – 8 Р/год. Площа цієї зони 78–80 % всієї території сліду.